

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Rebus Iaponicis, Indicis, Et Pervanis Epistolæ
Recentiores**

Hay, John

Antverpiae, 1605

Exemplvm Litterarvm P. Simonis Sa, Ab Vrbe S. Thomae Ad Decimvm
Calend. Decembris 1598.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61204)

di o humano fretos, præter sibi potionem, & venæ incisionem, sibi vñ quoque remedium & medicinam dictante, quæ pro tempore optima videbatur. Patres enim qui in ora Piscaria rei Christianæ operam nauant, prospera valetudine perpetua viuunt: quoniam obseruatum est à nostris, qui hæcenus apud illos è vita migrarunt, eos, vel hostium repentino incurſu, vel casu simili fuisse oppressos; morbo verò extinctum ferè neminem. Turucenti per illud tempus maximi sæuiebant calores, & venti admodum uocui omnia perstabant. Quare Punicalem etiam tum agroti contemnimus, eius regionis amœnitate & cali clementia paulatim conuulimus; & vix dum firma valetudine ora Piscaria peragrata, ad oram Trauancoris euasimus, ad quam non immeritò suspirabamus. Hic enim aliam faciem rerum inuenimus, à caloribus nempe translata ad pluuias, id est ab æstate ad hyemem; quam utramque diuersam tempestatem montes Gatei & Cori promontoria dirimunt, hoc pacto, ut hic vigente æstate, illic sauiat hyems, & e contra. Colani ut vires reparauimus, Cocinum contemnimus. Hic ego antequam penitus conualuissem, graui apostemate laborans, rursus decumbo. In illo dolore dies triginta altero semper læte iacens, cauteria & incisiones perpeſsus sum. Interea Goam remeandi necessitas, & curæ animum torquebant; necessario neminem conscendi, cum adhuc intra cutem tubercet vulnus: et cum funibus in lectulo iacentem nauatæ in nauem sustulerunt. Goam attigi ad 3. Cal. Decembr. postquam annum integrum (ni decederet duo dies) à discessu expleueram.

Per hos dies in regno Viſſanagoræ seu Bisnagà aperitur Dominus magnum ostium fidei Christianæ amplificanda. Nilus est ad illa regna Pater Simon Sa, ut Regis & Procerum conciliatus animis aditum quoquo modo aperiret. Huius rei successus tum ex ipsius litteris tum ex ipsa fama, quæ illico tanquam è Courate Regia in omnia loca permanuit, facile fuit cognoscere; idem V. P. ex ipsarum litterarum exemplo, quod hic apponam, plenè intelliget.

EXEMPLVM LITTERARVM P. SIMONIS SA,
AB VRBE S. THOMAE AD DECIMVM CALEND.
Decembris 1598.

DVORVS tabellariis ad V. R. Cocini agentem litteras dedit, ineunte nempe Augusto, & eodem exacto. In haru postremis scripsi, me tempestatem commodam expectare, Chariu tum pro
feliciter

feiscendi: in quo oppido Obo Regulus, (qui ab incolis Oboragiu
 nuncupatur) vnus e præcipuis regni Bisnagësis proceribus, & Re-
 gis socer, me exspectabat, & missis litteris (quas etiam ad V.R. mi-
 si) ad se euocabat. Sed cum per pluias adhuc me in viam dare nõ
 possem, ad Obonem rescripsi, me, quamprimum torrentes de-
 torerent, affuturum. Has litteras Chatiuerum misi, ratus ibi
 esse Obonem Regulum (est enim Chatiuerum præcipuum Obo-
 nis domicilium, & sedes, in qua arcem & præsidium validum ha-
 bet.) At ille Regis iussu Chandegrinum profectus erat, Rex enim,
 seu potius Imperator, (ita enim a suis appellatur, & ante aliquot
 annos more majorum in vrbe Chandegrino imperialem coro-
 nam suscepit) Obonem accersiri iussit, vt anniuersariis sacrificiis
 Soli dicatis cum reliquis illius Imperii proceribus & Dynastis in-
 teresset. Festi dies sunt octo. Procedit Imperator apparatu
 magno stipantium Procerum comitatu. Hostis Reipublicæ judi-
 catur, si quis tantæ solennitati aut non intersit, aut se subdu-
 cat. Missis in primis sortibus, diuinant, an sit illo anno futurum
 bellum, an pax. Sortes sunt sagittarum iactus. Primam sagittam
 Rex, deinde reliqui ordine in aërem jaculantur. Si qua sagitta ar-
 bori infixæ guttulam rubeam eliciat, bellum portedi dicunt; gut-
 tam albam pacis omen esse volunt, & ipsi a bello abstinere. Sors
 hoc anno videtur accidisse ex animi sententia. Imperator enim
 Cangeuaranum versus profectionem instituens, diuersoria certis
 interuallis in toto illo tractu præparari iussit. Post illos octo
 dies redditæ mihi sunt litteræ Obonis Reguli, Chandegrini
 datæ, vbi nunc Imperator est. Scripsit, se putasse me Chatiue-
 rum venturum, quod cum factum non esset, orauit vt Chandeg-
 rinum venire. Hac accepta Epistola a Collegio S. Thomæ
 profectus sum sexto Idus Octobris, socio P. Francisco Ricio, qui
 Tamulanam linguam scit. Alium præterea interpretem adhibui,
 mercatorem Christianum genere Badagam, quem postea hone-
 sto loco Chandegrini natum accepi. Hic mihi tum in itinere tum
 in vrbe magno adiumento fuit. Lentè admodum iter faciebamus.
 Vbique valles profundæ, torrentes rapidi, campi stagnantes effu-
 sis paludibus transitum prohibebant. Inter hæc fragosi montes
 saxi obruptis attollebantur, qui nemoribus inuisi altissimo ca-
 cumine viâ obstruebant. Populus plerunq; in vallibus amplis &
 amœnis habitat, agricolæ solo fertili gaudēt; armenta latis pas-
 cuis luxuriant; magna ibi réplorū & idolorū multitudo. Incolæ
 vbi nos videbant, obstupere, concurrere, vultum, vestitū nouorū
 hominum eminus contemplari. nobis vocantibus, vultuque &

sermone blando salutantibus, statim aderant: gaudebant, de Deo colloquentes libenter audiebant: quæ in sua sectæ detestationem obiter à nobis dicebantur, non agre ferebant. Alii alios alloquebant, Venite, inquit, audite magna quædam & inaudita, quæ nobis proferunt hi. Alii scientes nos à Rege accitos, ideo accitum aiebant, ut terra nobis traderetur, atque eam rem sibi non molestam fore significabant. Ad radices cuiusdam montis paululum à via publica declinantes, instante nocte substitimus, adest rusticus, benignè salutat, domum inuitat, & ut patentior esset aditus, ablato ostio parietem aperuit; deinde maximo amore & obseruata petiit, ut sibi liceret bona cum venia nobis cenam parare: nobis annuentibus valde gauisus est. Postera luce orauit, ut in reditu ad domum suam diuertere dignaremur. Hoc ipso in loco vidimus gentes quoddam, in idoli vestibulo hædos immolantes, nos factum improbatum: iniuriam vero Deo illatam à sacrificulis & plebe expostulamus. Docemus, quis sit ille Deus verus, ab omnibus inre colendus & timendus, cui soli sacrificium debeat. Illi cum nescirent quid responderent, facti sunt esse vera, quæ à nobis dicebantur; se vero ita esse instructos à suis Brachmanis, quos sacerdotes & sacrificiorum magistros haberent. Nec defuerunt gentiles, qui dicerent, se libenter nobiscum ad S. Thomam ituros: quibus respondimus, fore propediem, ut sacerdotes ad ipsorum terras venirent, Ecclesiam ædificaturi, quibus illi auditis minus agre discessum nostrum reuerunt. Terra pro maiore parte fluminibus & riuis scæta, plurimas habet valles, syluis felicissimis, & omnium generum arboribus viridantes. Hinc inde montes accliuos attolluntur. Gens optimo corporis & oris habitu, vestitu non ineleganti, colore mediocriter albo. A rebus ad cultum diuinum pertinentibus non abhorret, ut valde dolendum sit, tot & tales animas sacerdotum impia perire. Ventum est ad regionem, in qua latè dominabatur potens quidam Dynasta, nomine Paparagu, id est Papus Regulus. Ibi forte in ripa fluminis sub arbore confedimus, quo multi quoque gentiles confluerant, eo quod in subuicinis locis alimentaria venalia proponebantur: nec longè erat domus quædam ampla illius Dynastæ, in qua ipse quotidie trecentos Brachmanas aliebat, & peregrinos suscipiebat, qui ad idolum in illa regione celeberrimum, cui nomen Tripiti, religionis ergo contendebant, aut illinc domum reuertebantur. Templum illud in monte situm est non amplius tribus milliariis Chandegrino distans. Huc vixit gentes magna frequentia confluunt, munera quamplurima offerunt, inter eundem nomen idoli Goia perpetuo repetunt.

idem
minar
Brach
pillos
memi
anno
erat n
accur
uit. Pe
citur,
præta
ratos
ne fic
nes de
runt. C
dos ce
rum e
ceret.
deduc
pere n
hero n
gratu
ad urb
bus si
phate
med
singul
cicus
fitu.
tis in
tior v
hospi
sum
vt præ
lauay
terre
Inte
eunt
Bete
alia
lus,

idem respondent omnes clamore quodam nautico nomen ingeminantes. Cum veniunt ad templum, antequam ingrediantur, Brachmanarum monitu peccata purgant, id est, barbam & capillos abradunt, & corpus lauant. Dum in illa ripa, cuius modò memini, moram aliquantisper facimus, accedit puer tredecim annorum cum magno elephantorum & equitum comitatu. is erat nepos Obonis Reguli, qui vbi nos vidit, magna comitate accurrit, aduentum nostrum auo suo gratissimum fore significat. Postea a nobis digressus ad suos, dolenter conquestus esse dicitur, quòd nihil haberet in promptu, quo homines virtute præstantes, dignitate Gurupos (quò nomine sacerdotes literatos appellant) pro tempore posset honorare. In tota illa regione sicubi flumina erant trajicienda, prolatis litteris Obonis, omnes demisso capite, dicto audientes, liberum transitum præbuerunt. Quod ni facerent, (qua erat ille potentia) se morte multandos certò sciebat. Vbi ad tria milliaria prope Chandegrinũ ventum est, misimus, qui Obonem de nostro aduentu certiore faceret. Is hoc cognito, vesperi ad hospitium longè à ciuitatis arce deduci iubet. Erat illud, palatium quoddam Regium, inauratũ opere magnifico, cũ amplo & perpulchro peristylo exstructũ. Postero manè nobis per internuntios verbis honorificis aduentum gratulatus est. Virum primariũ ad nos misit, qui ingenti apparatu ad urbem deduceret. Ibat hic multis Ducibus & Reguli familiaribus stipatus, vexillis & insignibus militaribus cõspicuº, addo elephantes, equites, & pedites quã plurimos. Hoc apparatu & pompa procedens, me semper manu tenebat: vtrumque ferebant baiuli singulis tetraphoris: ponè sequebatur in alio tetraphoro P. Franciscus Ricius; huic adiunctus est interpretes quàm ornatissimo vestitu. Post hos ferebatur munus Regulo offerendũ. Singulos certis intervallis incedere voluerunt, vt instructior & magnificentior videretur ingredientium apparatus. Hoc ordine ab hesternò hospicio ad Reguli palatium, quod tria milliaria aberat, deducti sumus, in via tantus erat omnium ordinum & ætatum concursus, vt præcones & lictores ad turbam amouendã non sufficerent. Dalauayus, id est Dux, inter eundũ nihil ferè aliud, quàm crebrò interrogare, an bene me haberem, an animo iucundo & lato essem. Inter hæc mutui sermonis officia ad atrium palatii venimus. Exeunt obuiam primò iuvenes, qui mensæ operam dabant, & qui Betele herbarum ministrandæ curam gerebant. Post hos alia atque alia aulici ministerii officia, deinde magistratus, sequitur Regulus, crocino totus cõspersus, amiculo bombycino indutus, altera

manica exutus, quam sub brachio collectam gerebat, capillos ro-
 sis albis redimitus, latus accinctus ense falcato, vagina e serico
 viridi incluso. Post mutuas salutationes munus proferimus, quod
 rebus variis de gentis more constabat. Ille singula accurate nota-
 bat, & etiam manum admouebat, maximè inter cetera arcebat
 cistella vitrea è Lusitania, & poculum testaceum Billiganicum,
 aureis bracteolis obducto orificio. Hæc omnia cum aspersisset
 repente, nemine salutato, se è medio subduxit. Post paululum in-
 troduci iubet. Inuenimus sedentem in tapete, fulciebat a tergo
 puluinar sericum villosum rubri coloris, quod forma & magni-
 tudine dolium referebat. nos ad latus in alio tapete iussi discumbi-
 mus. Locus erat vndequaq; patens, tecto columnis suffulto. Post
 varios sermones Regulus omnia summa promittit, meum esse
 explorare, quo loco Ecclesiam, in d & oppidum, & portum ad-
 cari vellem, se omnia largiturum, quæ ad operas conductas & sa-
 cerdotum alimenta opus essent: neque in eo oppido quicquam,
 nisi de nostro arbitrio administratum velle. Cum gratias egissem,
 & me locum in itinere electurum, de quæ omnibus ipsum certum
 facturum dixissem, ipse vicissim munera nobis & pueris distribuit.
 Sacerdotibus pannos bombycinos binos variis figuris inanes,
 reliquis singulos. A pueris multa interrogauit, an ego illa vestis
 est superpelliceo & cappa candida damalcena quotidiana vestis
 illis negantibus, ego huius rei rationem reddo, me nimirum ho-
 die primum memet in conspectum & colloquium decusse Regu-
 lapotentis, qui pro singulari ipsius benevolentia Parua non
 solum in suam Satrapiam euocauerit, illorum potrocinio susce-
 perit, verum etiam in terris suis Ecclesias ædificandi potrocinium
 fecerit: quapropter aequissimum visum esse, coram tanto & tam
 benefico patrono, qui Ecclesiæ Christianæ ministros tantopere
 foueat, ipsius Ecclesiæ sacris vestibus indutum apparere. Quo-
 le responso valde latus, Parua sunt hæc (inquit) præiis, quæ si-
 ciam in posterum. Mox de nostra Republica Lusitanica multa pro-
 contari cœpit, quis regnaret, Hispanus an Lusitanus: quot equi-
 res Lusitania posset inducere in pugnam? an equi è Lusitania ad
 Indiam traduci possent? quot miliaribus distaret, quis pro Rego
 Indicam rempublicam administraret? an Prorex ad ipsum litteras
 esset daturus, sicut constat Proregem Edouardum Menchram ip-
 sum litteris & muneribus dignatum esse? Ego facile factum duxi
 ximè vbi constabit, Ecclesias in eius ditione esse erectas. Gaudium
 est cum didicisset, Proregem hunc esse illius Menesii generum.
 Hac ratione multis verbis vltro citroque habitis, sub nocte am-

Ichnuchis & parte exercitus ad hospitium remisit. Præcepit mer-
 carori cuidam, vt oryzam, ciceres, butyrum, gallinas, & arietes in
 opsonia suppeditaret. Die sabbathi per nuntios frequentes salu-
 tauit. Nuntio dixi, me in salutato Imperatore ex vrbe excedere
 nec posse, nec debere: si id Reguli opera fieri posset, ad reli-
 qua eius beneficia hunc quasi cumulum accëssum. Quæsiuit
 Regulus, an esset, quod offerrem. Respondi esse quidem, verùm
 illud tā parui momenti, vt pro nihilo reputari possit: me verò ita
 affectum esse, vt existimarem Regiæ maiestati non vilia qualibet,
 sed quā pretiosissima dona esse offerenda. Quod ego cū præstare
 non possem, me satis officiosè munere meo functū videri, si vnus
 & veri Dei conditoris & redemptoris thesauros reconditos hu-
 ius imperii mortalibus proderet incipiā. Respondit Regulus, Impe-
 ratorem ea benignitate esse, vt quantumuis, tenuē & exile donū
 æqui boni cōsulere soleat. Quare in tertiu diē paratos esse iubet.
 Sabbatho, & die Dominico, Duces & Præfectos Obonis, officiis
 & munusculis placavi, vt facilius illis fauentibus ad Regis cōspe-
 ctum & gratiam viam munirem. Feria secūda manē Regulus nū-
 tium iuberet, se ad Regiam præire, ibique nos præstolari. Quare ve-
 stibus quibus antea & eodem apparatus Regē conuenire statui.
 Domus atque arx regia longè distabat ab adibus Reguli. Vt eō
 peruenimus, iussit Rex in loco, Regum legatis excipiendis depu-
 tato, paulisper subsistere. Dum expectamus, ingens hominū mul-
 tudo videndi causa confluxerat. Nos per interpretem multa dis-
 ferimus, errores detegimus, quibus miseri implicabantur.
 Illi non ægre ferre, non grauatè audire, aduentum nostrū sibi gra-
 tū esse nō obscuris indiciis significare. Interim Rege iubente ingre-
 dimur. Sedebat Rex in peristylo angusto, quod ipū solū capiebat,
 ad quod per gradus ascēdebat. Tapetū humi stratum, & puluinar,
 cui inēbebat, ab Reguli apparatus nō differebat. Iuxta Regem in
 extrema orā tapetis sedebat Princeps, regni hæres, iuuenis albo &
 decoro vultu. Ex alia parte ad latus iuxta tapetē sedebat Regulus
 cū fratre. Gerebat Rex amiculū croco infectum, vultu erat venu-
 sto ad nigredinē vergente, oculis magnis, statura mediocri, corpo-
 ris forma decora, in qua Regiæ maiestatis augusta quādā graui-
 tas cū mira comitate elucebat. Rege de mora salutato, coram eo
 steti, vt ceteri Dynastæ & viri primarii, tā exigua interposita distā-
 tia, vt eū extrema veste nonnūquā tangerē. Rex se nostro aspectu
 non minūs recreari dixit, quā mūdus exorto sole, ac proinde mul-
 tis honoribus & muneribus cumularos dimissurum: ego quis
 essem ab Obone Regulo se cognouisse: Gratiis actis munuscula
 profero.

profero.

profero, quæ ille humaniter accepit. Inter quædam vitæ cupundia aureola, è Lusitania, cordis figuram filis aureis coniecti obtuli. Quæsiuit Rex quid rei esset, an esset ad eum efficta? Respondi figuram esse cordis humani, ex auro & argento elaboratam. cor autem Regi deberi in signum sinceri erga suam maiestatem amoris & fidei. Ad hæc ille placido vultu, materna lingua inquit: Maha Santo seam, id est, valde lætor. atq; aliis donis nobilissimè donauit: mihi quatuor pannos bõmbycinos, Patri Francisco Ricio duos, tum pueris & interpretibus singulos. Tempus reliquum percontando consumpsit, quis nostræ vitæ esset status, quod institutum, qui cibi, quis vestitus quotidianus, an aliquando nudi incederemus? Ego ad hæc, nos esse homines, obsecro diuino & salutis proximorum procurandæ addictos, atque hæc causa mundo nuncium remisisse, vt liberius & nostræ & aliorum salutis & diuini verbi prædicationi vacarem: vitam in penitentia & mortificationibus agere: vestibus pullis indui, nudos horreatis causa non incedere. Tunc ille: Sunt, inquit, nostrorum Senassium similes, attamen Sanasses nostros hi superant in hoc, quod sunt Guuppi, id est, docti Sacerdotes. Sunt autem Sanasses apud illos Brachmanes quidam, qui in magna sanctitatis opinione habentur, quia scilicet ab hominum consortio remoti, in solitudine degunt, & nonnunquam ex omni parte nudi in publicum prodeunt. Interrogauit, an omnia promiscuè comederemus? an illas an ipsi occideremus, & quomodo? videlicet an cum ceremoniis, more Mahometanorum, an potius more Brachmanum? denique an essemus conjugati. Ad omnia cum esset sanctum, nostrorum continentiam vehementer admiratus, bis iterum rursus interrogauit. Respondi, Christianorum Sacerdotes per omnia Deum imitandum sibi proponere, vt sint mundi, puri, & sine labe & macula, quo in ipsis Dei & creatoris imago perfectus resplendeat. Ad hæc ille: Nonne igitur (inquit) vos mer aquis ablutis, vt mundi & sine peccato ad Deum accedatis, & cum eo familiarius agatis? Imò, inquam, nos alias lymphas habemus, ad peccata delenda magis accommodatas; nempe Baptismum in ipso aditu ad Ecclesiam, deinde peccatorum confessionem corde contrito factam Sacerdotibus, quibus Deus potestate dedit suo nomine peccata dimittendi. His aquis, inquam, id est, penitentia peccatorum, & vitæ in melius commutandæ proposito, placuit Deus; non autem istis vestris lauacris, quæ nullam in se virtutem habent, nihil salutis possunt conferre. Quærenti, an omni peccata oporteat confiteri, respondi, nullum in confessione peccatum posse

posse regi, omnia Sacerdoti indicanda; hanc autem confessionem semel quotannis, & instante mortis periculo, fieri oportere. Tunc ille ad suos conuersus, Eia Brachmanes, inquit, quid vobis videtur? Illi mirabundi nihil præter Suami, Suami. id est, Domine, Domine. Interroganti, an P. Ricius & ego essemus fratres, & ex qua terra, respondi, fratres esse, non carne, sed spiritu, quos nempe eiusdem Religionis institutum & mutui amoris vinculum fecit esse germanos: natione hunc Italum, me Lusitanum. Docuit interpretes Olyssiipponem esse ciuitatem regiam, non solum regni illius caput, sed etiam omnium ciuitatum maximam. Interrogauit, an Lusitani ciuitates & arces, atque eas in montibus sitas haberent perinde atque ipsi? Respondit interpretes, se Lusitaniam non vidisse: at cum rerum non esset ignarus, se certo scire, ciuitates habere & arces munitissimas, quæ has omnes & propugnaculis & pulchritudine longè superent. Cum in hæc sententiâ multa dixisset, Magnum, inquit Rex, imperium & magnum Regem narras. Quæsiuit tum quod esset Regi nomen, quotum annum regnaret? quot essent anni ex quo Rex ille (Sebastianum intelligebat) in bello periisset? Nos Regis Sebastiani & reliquorum Lusitaniæ Regum imagines, ad viuum expressas, quæ in libellis impressis circumferuntur, quas quidam è sociis fortè secum ferebat, in medium protulimus, quas ille inspexit libenter, & proceribus inspiciendas dedit. Quæsiuit, an in vrbe S. Thomæ esset, qui sciret bene pingere? Ego cum pictura cum delectari animaduernerem, esse dixi, & iacet testimonium protuli tabellam, ibi nuper depictam, quam Rex magna voluptate intuens, interrogauit, quidnam repræsentaret illa pictura? Tum P. Franciscus Ricius, qui linguæ Badaganæ vocabulis & huius mysterii explicandi arte instructus venerat, ad historiam narrandam aggreditur, (ea erat de diuite Epulone) & inter dicendum tam propè ad Regem accessit, & volubili ac feruida oratione pronuntiationis leges ita negligebat, vt Proceres risu abstinere non possent, nobis quoque esset necesse, Patrem apprehensum pallio monere, vt retro pedem referret: animaduertimus enim Regem sibi cauere, ne qua ori suo incideret rosida saliuæ guttula, quam Pater, dum feruenter orabat, circumstantibus aspergere videbatur. At Rex vt erat animo natura benignissimo, & ad ea, quæ dicebantur quæq; ipse sciscitabatur attentus, quiduis æquo animo patiebatur. Contemplabatur enim Diuitem in inferno flagrantem, Dæmonem in flammis ipsum vncis pedibus & falcina prementem, Lazarum cœlestibus deliciis affluentem. Et postea domi cum suis de hac historia collocutus, ita dixisse fer-

rus

tur: Audite Brachmanes, ego hodie vidi infernum, vidi hominem in inferno ardentem, & demonem insuper insultantem. Vos ad haec quid dicitis? Illi nihil aliud, nisi quod prius, Suami, Suami. Nonnulli postea ad nostrum hospitium disputatum venerunt, ut nimirum sua mendacia disputando viderentur posse cohonestare, imò ante congressum tanquam victores sibi applaudebant. At paucis verbis ita prostrati sunt, ut vni, qui sibi praereliquis maiorem scientiam arrogabat, dixerit quidam vir primarius: Quid tu incallum contemdis? Gurupos, qui vera praedicant, superare te posse confidis? Ille nihilominus maiore fiducia re clamoribus aggreditur, & cum magno conatu magnas nugas dixisset, maximo risu ab omnibus exceptus, pudore obmutuit, & ne hincere quidem deinceps ausus est. Tandem Rex multa de Christianorum Regum potentia dequiriens ac victoriis Imperatoris, seisciratus, reliqua cum Obone praerim locutus est, Obo ad nos reuersus, dixit Regem duo oppida nobis donare, alterum in Sacerdotum alimenta, & Ecclesiarum fabricam, alterum in structuram Emporii, quod in illo oppido condere volebat: donare praeterea tetraphorum auratum, quod operariis & Gurupis concedi solet. Ecclesias quas vellem in toto illo tractu erigendi facultatem dare. Atque haec omnia Rex postea licentia parentibus a se obsignatis confirmavit. Ego illi & deinde Regi maximas gratias egi. Regi insuper dixi, quando ipsius munificentia mihi tantam fiduciam contulerit, si liceret, pauca quaedam additurum. Primum ut gesta S. Thomae Apostoli, quae Cangeuarani in pagellis aereis asseruantur, liceret transcribere. Eoquis, inquit, vobis dixit, haec gesta in nostris monumentis haberi? Ita, inquam, a maioribus accepimus. Nihil autem ex his monumentis desidero praeter vitam & gesta S. Thomae: hoc si impetrauero, & Regibus Christianis omnibus, & Imperatori, & Pontifici Maximo erit gratissimum. Quid (inquit Rex) an plures sunt Reges Christiani? Interpres ordinem & seriem Regum Christianorum, & supremam dignitatem tum Imperatoris tum Pontificis Maximi fuisse exposcauit. Rex audita Papae potestate, obstupuit, valde admirans, esse in terris hominem tanta potestate praeditum. Quae est, quae ratio esset eius vitae ratio, quo vestitu uteretur, an haberet uxorem, quo cibo uteretur, ubi habitaret. Ad petitionem per Obonem Regem respondit, se Cangeuaranum proficisci, ibi velle me praesto esse, & aliquot Lusitanis, se monumenta illa diligenter conquesta tractaturum. Secunda petitio fuit eiusmodi: Cum eius Celsitudo tam manifestis iudiciis summum in nos amorem & benevolentiam significasset, non videri consentaneum, ut ab eius latere obsequioque

cederemus: velle nos in ipsius vrbe Regia manere, in qua ædiculā aliquam erigere liceret, quo facto ipsius nominis fama immensam cresceret: hoc enim solū Regiæ Celsitudini ad summam felicitatem deesse. Hac audita petitione Rex, ad Brachmanas conuersus subrisit, & ad alios sermones nescio quos animum adjiciens, nec annuit nec abnuit, neq; ego deinceps responsum petii. Tertia petitio fuit, vt reditus quosdam annuos, qui Regis ipsius nomine Ecclesiæ sancti Ioannis in vrbe S. Thomæ donari fuerant, ipse suo chirographo ac sigillo cōprobaret. Huic petitioni facile annuit. Sic tandem nos dimisit.

Chandegrinum interea venit Lusitanus quidam, quem Obo Regulus, vtpote suū beneficiariū, cū aliis duobus Lusitanis in nostro hospitiō manere iussit. Sequēti quinta feria Lusitanus, etiam de nocte, munus quod attulerat, Oboni offerre parabat. Iussit Obo me quoq; viā venire, audierat enim me irasci, eo quod diutius in vrbe decinerer. At ego cū intelligerē accessum meū tunc temporis nullius esse momenti, nūtriari iussit Regulo, me nō irasci, neq; verō Patres, qui in totius vitæ decursu inter cætera patientiā maximè tolererēt, esse ad iracundiā ad eō præcipites: ac proinde ne crederet, me Regulo optimè merito, & à quo alia plurima sperarē, succensere; quinimo libèter expectare quoad ipse posset, ac vellet quā commodissimo tēpore nos dimittere. Dum hæc Regulo nuntiabatur, aderat mercator, qui nostra negotia curabat, qui, quæ à me dicerentur, vera esse sub capitis periculo affirmabat. Respondit Regulus velle se, Lusitanos quā ornatissimo vestitu in diem sequentē paratos esse, vt cū muneribus omnes ad Regis conspectum perduceret, atq; ita factū est. Nobis autē ad regiam venientibus, stabat coram Rege Brachmanarum turba è doctioribus & præcipuis illius gentis. Afferebant hi foliorum syluestris palmæ magnam faraginē, quibus foliis pro papyro vtuntur. Hęc Regi, ni fallor, legēbant. Interim P. Ricius & ego vsitata veste, ac palliis nostris induti, cum Lusitanis adsumus. Accepit Rex latiore vultu, quā antea, & familiarius etiā tractauit. Lusitani munus proferunt, petunt, vt nos maturè dimittat; in oppido S. Thomæ rectè rem geri sine nobis non posse affirmant; Regis munificētia factum esse, vt vix iam superstit, quod ipsi amplius exoptare possint, cū Patri omnia sicut iam concessa, monumēta nimirū, quæ de vita Apostoli loquūtur; Portiorum relaxatio, Ecclesiā in Regia construenda. Vnū tantū togare, vt quod com meatuum inuehendorum nomine in oppido S. Thomæ soluitur, ipsis remittat. Rex ea quæ cōcesserat rata habens, omnia se facturum promisit, vbi Cangeuaranum venisset.

Distat

Distat hæc ciuitas à S. Thomæ vnus diei iter. His actis, de religione Christiana fit sermo, ingens omnium ordinum concursum Procerum, Dynastarum, Magnatum magna frequentia. Res nouas audiendi cupidine & interrogandi studio tempus à mane usque ad meridiem protrahitur. Verba fecimus de incarnatione filii Dei, de redemptione humani generis, de Deipara Virgine matre. Quæsiuit Rex, an essent apud nos pictores, aut tabellæ aliqua picta, quæ rem, de qua erat sermo, oculis repræsentaret? Ex templo profero B. Virginis imaginem, quam de industria in rotaphoro paratam habebam. Hanc coram Rege sisto ita erectam in debita distantia, vt ab ipso commodè & à reliquis ceteri possent. Huius picturæ formam & elegantiam Rex miris in cælum laudibus extulit, atque intimis sensibus & toto animi affectu pueri & Virginem matrem contemplatus; pictores, qui fortè aderant, vt propiùs inspicerent, hortatus est; & an ipsi tale quippiam pingendo imitari auderent, sciscitatus est. Illis negantibus, quæsiuit quis esset ille puer. Respondi esse filium Dei, cui nomen IESVS Christo, atque hoc nomine Saluatorem mundi significari, esse secundam personam Sanctissimæ Trinitatis, pro nobis incarnatam, de quo paulo antè docueram. Quid? inquit ille, si Deus spiritus & incorporeus, atque ab omni peccati labe immunus, quomodo poterat habere filiù? & si filius eius est Deus, quomodo poterat mori? Ad hæc omnia pro tempore & loco respondi. Deinde præterea, & rationibus atque comparationibus ostèdi, quomodo Virgo conceperit, pepererit, & Virgo permaneret. His modò citè intellectis, iterum interrogauit, an Deus certam ab eorum viâ salutis hominibus patefecerit, & an nostra lex Deum inuestigandi & cognoscendi modum præscribat? Maximè, inquam: imò si sua Majestas vellet viam illam ingredi, oportere decem præcepta decalogi obseruare. Rege iubente, Chrysostomus noster, vnus e patribus, decalogum clara voce recitat, tanto feruore & efficacia, vt non ipse, sed Spiritus sanctus in ipso eloqui videretur. Rex attentè illud audiebat, & si quis, vt fit, obloqueretur, mota manu silentium indicabat. Recitato Decalogo, & habito breui sermone de hominis creatione, & mox lapsu, de miraculis quamplurimis, quibus religionis Christianæ veritas comprobaretur, Rex & Obrogulus & reliqui Proceres vnanimi voce dixerunt, Maha à lala, id est, valde bene. Et Rex Brachmanas intuens, discretis verbis confirmavit, Christianam legem sibi veram videri. Mox ad imaginem reuersus, interrogauit, an in S. Thomæ esset pictor? Non desistit, respondi: Ipsam illam imaginem, si ratopere placeret, Regi donare.

Rex, si potius expectare placeret, aliam statim pingendam
 curaturum, pro Ecclesia noua, quae Chandegrini bona cum
 Regis venia esset erigenda, ut hoc tanquam magnere vel suc-
 cino Lusitani & Christiani incolae huc attraherentur. Imò &
 Rex, inquit Lusitani, nisi sit hinc Ecclesia, nullo modo pote-
 rant Lusitani in hac vrbe Regia consistere, nec ad eam venire. Rex
 hoc ausculto, iussit me totam ciuitatē obire, & locum Ecclesiae aedi-
 ficandae ad libitum eligere: Obonem curaturum dixit, ut ex animi
 sententia perficeretur; & si quid praeterea vellem, se omnia praesti-
 turum. Ego Regi maximas gratias ago, me Indiae Proregē de am-
 plissima Regis munificentia certiorē facturum promitto, me au-
 ctore in Lusitania atq; Europa vniuersa tantorum beneficiorum
 memoriam sempiternam futuram. Ad haec Rex, Dono te, inquit,
 tetraphoro aurato honoris causa, quod nuper Oboni Regulo perfici-
 endum mandauit: ingredi, & urbem ad speciem ouantis totam
 perlustrā. At Obo, cum tetraphorum nondum perfecisset, sugges-
 sit Regi, non esse istum faustum diem, ac proinde tali die tetrapho-
 ram nouum non licere ascendere: tempus nimirum, quo erat in
 mora, dierum delectu purgare voluit. Die Sabbathi & Dominico
 ciuitatem obimus, vel potius partem illius exigua, non enim duo
 dies satis esse poterant ad tantam ciuitatem totam perlustrandā.
 Fit magnus ciuium concursus, qui cum scirent nos locum Ecclesiae
 quaerere, alia atq; alia loca monstrabant; nec piguit pedibus incede-
 re, nostrorumque lecticiariorum gradus comitari: sed nos lecticis
 gestabamur, rationem habentes Guruporum, qui pedites sine ma-
 gna ignominiae nota incedere non possunt. Atq; hoc adeo geribus
 illis inoleuit, ut nihil ferē nisi exteriora sapiant aut curent. Quare
 cum per hos dies, instante nocte, Obonis Reguli domum perere-
 mus, qui in plateis erant, animaduertentes nos sine lychnis olea-
 ceis incedere, qui Brachmanis & Gerūpis noctu praeferi solent,
 Adēd, inquit, parci & miseri sunt Lusitani isti, ut ne vnus saltem
 lychnus illis suppetat? Ad haec puer, qui interpretis arte fungebatur,
 non ita est, inquit, sed ponē sequuntur lychnuchi, qui faces
 accensas afferent; neque verō sunt oleacei, sed cerei; apud hos enim
 cerei longē pluris aestimantur, quod cereos illi constare ne-
 sciunt, & foris importatos in magno pretio habent. Nemini verō
 debet mirum videri, nos Regulum nocte cōuenire solitos; hoc enim
 tempus tam optimates quā ipse Rex mutuis visitationibus
 & negotiis tractandis tribuunt; matutino tempore corpus exer-
 cent: quem ad finem domum quandam accommodatam habent,
 cuius pavimenti media pars, gypso crustata, ad instar vitri perluci-

da renidet: altera pars tenuissimo puluere tubro confersa, molli
 exercentibus stratu præbet. Huc exercendus ingreditur deorsum
 vestibus, comitantur Geytii: quo nomine vocantur fortissimi quidam
 iuuenes; qui in hac palæstra cū dño collusuri in arenam dele-
 dunt, ac modò gladiaturâ exercent, modò luctantur, modò man-
 ma quæ possunt pōdera attollunt, modò calcibus & pugnis se
 mutuo tundunt. His peractis in eodē puluere heri corpus, luctore
 fluidum, conuoluunt Geytii, brachia & crura magna vi propè ad
 luxationem intorquent, postea oleo totū perungunt, & aqua ca-
 lida redolente lauant, sindone terunt, & vestiunt. Deinde hon-
 oportuna prandium ministrant. Hoc exercitiō tā propterea vritur
 valetudine, vt qui septuagenarii sunt, vix trigelimum annum
 videantur attingere. Nec exercitiū vnquam omitunt, nisi gra-
 ui de causa, idque perituro, sicut accidit per illos dies, quibus Re-
 gem matutino tempore conuenimus. Lustrari igitur & ego cum
 socio Reguli domum vale discursu ingredimur. Ille singulis ingu-
 la munera donat: ægre ferebat discessum nostrū, eo quod Rex qui
 donarat, suo sigillo nondum cōsignauerat. Ego verò huiusmodi
 stantem & Collegii nostri negotia causabar, nihilominus si di-
 rius expectandū videbatur, & id ipsi placebat, dixi me libenter im-
 perata facturum. Ille periculum facturum, an esset in nobis illa pro-
 tinentia, & in negotiis peragendis cura & industria, quam alibi
 nobis prædicabant, quamq; ipse postea sibi cōperta esse affirm-
 uit, profectioem nostram usque ad finē mensis suspendit. Inter
 quasi immemor nostri, idolorū festis, quæ per illud tempus ma-
 gna frequentia fiebant, totus se dabat. Festa hæc tanquam paren-
 talia quadā in memoriā defunctorū multis cum pyris & facibus
 celebrantur. Strenas & xeniola etiā absentibus mittunt, ac cōiuiua
 inuitant. Hoc tēpore magna celebritate colebatur idolū Tripiti-
 cuius antè meminimus, q̄ tria milliaria ab hac ciuitate distat, in
 arclini & gelido mōte collocatū. Inferiūs cingitur arenosis
 vallibus, quæ fructu abundant quidem, sed quem nulli tangere
 cit. Ingens in his siluis simiorum multitudo, qui aded cientes
 uaserunt, vt metu deposito è manducantium manibus cibos ex-
 cutiant: neque verò id vulgò ægre ferunt, putant enim gentem
 se deorum, cumque Dæmonū principe, quem Permalē vocant,
 familiaritate cōiunctam. Permalē adorant sub multis figuris, ab-
 pe hominis albi, carulei, flauī, item sub figura bonis, equi, leonis,
 porci, anatis, & galli. Vidimus Chandegrinū è nostro hospitiō
 bonem Regulum manè flumen trajicientē, cum magna equitū
 pecuni, & elephantorū multitudine, idolū istud Tripitiū
 scilicet,

tenent, eundemq; vesperi reuertentem cum lychnis innumeris, qui totam terram illustrabant, atque interim tintinnabulis & crepitaculis omnia resonabāt. Idem ab aliis multis magnatibus, multorum dierum serie, factitatum vidimus Aliud nobis spectaculum alius dies præbuit, quod fuit eiusmodi: Ibat Obo Regulus tanquam ad bellum profecturus: stipabat ingēs militum manus, signiferi cataphractis elephantis insidebant, magnates latus cingebant: hoc comitatu ad templum quoddam contendebat, ut ibi dignitatem nescio quam, Gurupi, suo filio puero conferret. Erat hæc dignitas quædam quasi dispositio vel aditus ad supremum alterius cuiusdam dignitatis gradum, quæ Brachmanis primatus decerni solet, ad quam hic puer paucorum dierum intervallo ab Oboe erat euehendus. Puerum igitur ad templum deductū in columnæ capitello statuunt. Quo factō primus ille Regulus iunctis ad pectus manibus, illi caput inclinat, deinde reliqui proceres idem faciunt. Mox puerum aurato tetraphoro impositum, cum toto illo comitatu per urbem gestant. Per eosdem ferè dies Rex ad hortulos suburbanos oblectandi animi causa Reginas inuocant, incedendi pompa erat eiusmodi: Præibat vnus è primariis Ducibus, secta Mahometanus, insigni equitum turma comitatus, cum quatuor aut quinque cataphractis elephantis, & sericis ventalis vericoloribus, cum tiliarum & tympanorum hilari pulsu, quem canelorum fessores edebant, cum quibus permulti lancea-tes pedites permixti incedebant. Hos sequebantur magni Delaui, id est supremi Ducēs, pedites cum hastis, scelopis, & vexillis, pene innumeris: tum elephas Regius, nonnullis Regni proceribus præpositus, vexillum Imperiale gestabat. Post hunc tympanum ferè ingens, quod longitudinem duorum doliorum, sesquidoli-
titudinem implebat, quatuor baiuli duobus contis suspensum ferebant, & quatuor milites pulsabāt. Sonus quidem minor erat, quam pro tam vasti tympani magnitudine Sequebatur Rex in tetraphoro aurato cum magna famulorum & aulicorum caterua: quatuor umbellæ pulcherrimæ, quas quatuor pedites ferebant, solem atrebant. Sequebantur Regis insignia hastis infixæ, nempe vaccarum syluestrium caudæ crinitæ, niue candidiores, quæ apud orientales in magno pretio habentur; piscis effigies non vulgari magnitudine, & leo: deinde vexillum, postea magnus regni Delauius, postremò Princeps cum vxoribus Regiis amplissimo apparatu, quas comitabantur feminae quamplurimæ in cathedris ex argento & auro solido fabrefactis.

Ibant Reginae in tetraphoris auro splendentibus, quæ cono-

pea serica polymita aureis filis intertexta, vniomibus distincta, tegebant. Singulis tetraphoris binæ umbellæ sericæ, auro rigentes, ad solem arcendum accommodatæ. Hinc inde feminæ peremptæ, pedibus incedentes, flabella tenebant, aureis & argenteis baculis inserta, quibus ventulum faciebant, assiduo caudarum iactatione uentilando. Eadem pompa de nocte reuerterunt, tot lychnis lumē præbentibus, ut pulsīs tenebris diem reducere viderentur. Mens iam elapso, Oboni nuntium misi, qui nostris verbis oraret, ut meminisset, motam, quam in vrbe trahebamus, cum multis expensis esse coniunctam. Vocauit, adfui, munuscula de more dedi, promisit se nos postridie dimissurum, moræ culpam contulit in festis dies, & frequentes Optimatum visitationes, & in duas filias Reginas, quas Rex in vxores duxerat, quæ per illos dies paternas vias assidue frequentabant. Tandem munusculis datis dimisit. Trecentos aureos dedit in annuos redditus, quos è pagi cuiusdam annuis pensionibus extrahi iussit, & si quid deesset, in aliis locis vrta Condurem suppleri voluit. Cōdur oppidum est nouum, quod ipse ædificat, & muris circumdari iubet. Portum in ripa fluminis reomagani habet celebrem, ad quem variis locis huius septentrionalis tractus plurimi conueniunt. Ecclesiam ibidem sumptibus se ædificaturum promittit. Priuilegia in fauorem incolarum & aduenarum multa condidit. Dat facultatem in tota diocesi sua Ecclesias ædificandi, & Euangelium prædicandi. Tresat quatuor Dynastas, Conduri vicinos, nostrorum obedientiæ subicit; quibus præcepit, ut Patribus morem gererent, & quæ ipsi ad Ecclesias & domos construendas peterent, omnia suppeditarent. Hæc ex ipsius litteris patentibus, & legibus in commune incolarum bonum conscriptis, perspicua sunt. Quorum omnium exemplum nobis dedit; authographa apud se deposita conseruat. Mihi vale dicenti suavit, ut antequam discederem, urbem totam in lectica obirem cum Ducibus & Dynastis, & festæ lætitiæ signis. Accepit cum eiusmodi pompis dissimulandum ratus, postridie vespere in eadem ciuitate subduxi. In itinere visitaui Dynastam illum, cuius ante memini, quem quotidie ducentis Brachmanis alimenta præbere dixi, quem Papum Regulum vocant. Hic domicilium sibi delegit in montibus, quos in altissima culmina cōsurgentes vndique cingunt umbrosæ syluæ, & longi anfractus per obliquos viarum flexus in se recurrentes penè inaccessibiles reddunt. Ciuitas longè & accliu tractu à radicibus montis ad supremum vsque cacumen attollitur. In huius oppidi porta occurrit nobis Præfectus, honoris causa, multis militibus comitatus, qui nos ad Regulum

spectum in sublime deduceret: qui labor lasso, & triginta hora-
 rum inedia laboranti, nescio an satis opportunè acciderit. Re-
 gulus in ædibus satis commodis iuxta arcem quiescere iussit, vt
 ex labore itineris recreatos ad se postea vocaret. At enim tantus
 extemplo factus est ad nos omnium concursus, vt salutandi, & de
 Deo colloquendi maximè, comedendi verò copia nulla daretur.
 Postea Regulus nos iubet accersiri. Inuenimus sedentem in aula
 perampla, munera in primis proferimus, quæ ille grato animo &
 benigno vultu accepit, mox in interiorem domum, auleis & peri-
 stromatis egregiè ornatam, deduxit. Hic quatuor horas integras
 interrogando & minutissima quæque perscrutando consumpsit.
 De lege diuina differentem libenter audiuit ipse, & Brachmanes
 ad audiendum conuocauit. B. Virginis matris filii effigiem, diu-
 multumque contuitus, vix à suo conspectu reuelli passus est. Cum
 ex me didicisset, Regè libertatè dedisse, Ecclesias in toto Regno
 ædificandi, respòdit, se mihi, si vellem, etià in suo palatio Ecclesiã
 cõdendi facultatè dare. Egi gratias, & primùm velle me dixi, eius
 bona cum venia, in summo arcis culmine crucè erigere, qua arx ip-
 sa Dæmoni formidolosa & hostibus inexpugnabilis redderetur.
 Crucè enim telum esse Christianorum, quo freti Duces, Reges, &
 Imperatores amplissimi maximas victorias ab hostibus reporta-
 uerunt. Quæ fuit ille, quid esset crux, & cuius generis aut figuræ
 telum: Hoc mysterium vt declararè, necesse fuit de morte & pas-
 sione Domini fusiùs disserere. Cum ille Christum Dominum, Dei
 filium, hominibus viam veræ salutis enunciantem, indigna mul-
 tarum morte didicisset, ira accensus, Ecquis, inquit, tam immane
 facinus perpetrare ausus est? quæ gens? quæ natio? quibus in terris
 habitat? quo nomine vocatur? & quasi illico pœnam exacturus,
 quæ fuit, an esset adhuc in terris aliqua vena superstes vel reli-
 quie illius gentis, quæ Christum occiderat? Ego vt hominem pla-
 carem, Dei filium sponte se morti obtulisse dixi, vt homines ab æ-
 terna morte redimeret. Esto, inquit, an verò illi Deum vera præ-
 dicantem occidere debuerunt? non est hoc rectæ rationi consen-
 taneum. Quid plura? post multos sermones vitro citroque habi-
 tos interrogauit, an ad globulos illos filo infertos preces persol-
 uerem: petiit decem præcepta Decalogi iuberem recitari. Sub di-
 gressum. Quando, inquit, discessum tuum tantopere acceleras,
 quod te propter impendentem hyemem facere non dubito, Can-
 generani, quò rex proficiscitur, te expectabo, ibi pluribus tecum
 agam. Postea vbi Rex Chandegrinum reuerteret, ego nulla in-
 re tibi deero. Ecclesiã etiam in ditione mea ædificandam.

in me recipio: nec enim scio, quo genere beneficii tam singulari
 rem amorem & benevolentiam, in me antea ignotum, hodie te
 mihi exhibitam compensare possim. Hæc ille. Ego verò mihi per-
 suadeo nostræ societatis homines, si ad hæc Regna mittentur, be-
 nius opera & auxilio haud exiguum operæ pretium facturos, imò
 quia natura bonitas, quam hic præ se fert, id a me expectari cer-
 dam; tum quia & ipse & ipsius Brachmanæ facili contenti, quæ
 nobis dicebantur, audierunt. Ut mihi videatur ostium magnum
 apertum ad Euangelium in his terris promulgandum, & incolas
 ad veram pietatem & virtutem erudiendos. Atque hoc nõ solum
 in illo longo tractu maris, verùm etiam in interiore continente
 in tot regna & satrapias diuisa, in quibus non solum plebs, sed
 etiam Procures, non rustici solum, sed & Brachmanes, omnes or-
 dinique omnium ordinum & ætatum res diuinas libenter audiunt,
 & Ecclesias poscunt. Quid quòd in vrbe Chandegrini per milia
 vtriusque sexus Beatissima Virginis & pueri in visis marce non de-
 figiem in publico expolitam venerantes, & magna religionis signi-
 ficatione cæcitate concurrantes, seque mutuo exhortantes, in ter-
 ra prostratos adorantes vidi? Quare diuinitus factum existimo,
 Spiritu sancto suggerente, vt V. R. ad has terras explorandas tur-
 mum appulerit. Inò & res ipsa tam prosperis principis incipit,
 feliciores indies successus promittit, vt non sit dubium, quin
 hæc scintilla semel ignem corripiat, maximam vbique flammam
 sit excitatura. Ac proinde V. R. non dubitet primo quoque tem-
 pore multos subsidiarios mittere, qui prudentia animarum zelo
 patientia, & morum quadam lenitate præditi, maius in viciis
 solidis momentum, quam in litteris constitutum esse debeat. Ad-
 minus sex ante quadragesimam mitti placeat. duos, qui Chandeg-
 grini resideant, quæ est ciuitas Regia, a qua in terras adiacentes,
 nimirum in oppidum Tripetino idolo coniunctum, quod præce-
 ptum est gentiliæ superstitionis caput, & in terras Papi Regiæ
 non longe distitas expatientur: item duos, qui Conduris oppidum
 noui Ecclesiæ constituendæ curam suscipiant. Situs est enim Con-
 dur in fauce fluij Areomagani, quo in loco constituenda sunt
 vectigalia, & Portoria, & a ia, quæ ad emporij celebris futuri ad-
 ministratiõem cõducunt. Huc enim ab vrbe Chandegrino magna
 est mercatorum cõcursus, quia via breuis est: atque hinc Paleacat
 vsque per interiora cõtinentis facilis est accessus, nempe per flu-
 men quod præter Paleacatem fluens, in Areomagani fauce se re-
 onerat. Facit hoc flumẽ insulã magnã, in qua multi sunt pagi. O-
 boni Regulo subiecti, quo fit vt hi duo sacerdotes, quicquid in-
 114

à Paleacate vsque ad oppidum S. Thomæ interjicitur, possint
 colendum suscipere: denique duos, qui ab oppido S. Thomæ vsq;
 ad Canameiram animarum culturam exerceant; imò & vsque ad
 Teuanapatanâ, quæ magni Regis Delauayo paret, qui in suis ter-
 ris Ecclesias fieri postulat, præcipuè in portu quodâ, qui fluuium
 habet præterlabentem, qui in nulla hyemaliù torrentiù inundâtia
 arenis suffocatur, & semper aperto alueo nauigia suscipit. Hic no-
 bis per Nayanam Mudeltarem, nostri studiosum, nuntiarî iussit, se
 omnes expensas facturum, quæ opus essent. Qui autem mittendi
 sunt, veniat ante Quadragesimâ per orâ maritimam vsq; ad Peria-
 paratum, atq; illinc opera nostrorû, qui Periapatani resident, ad-
 iuuante P. Gasparo Dabreo, Marauahorum amico, vsque ad Na-
 gapatanû & S. Thomæ peruadere poterunt; neque verò expensis,
 quæ in hoc itinere accelerando cõtingent, parcèdum ceseo, ne re-
 frigeat iste feruor, & elabatur occasio nostris, qui cõmodè cum
 ipso Rege, Cangeuarano redeunte, Châdegrinum proficisci pote-
 runt. Veniet enim Rex Cangeuaranum ante duos menses. Imò exi-
 stitacioni nostræ valde conducere intelligo, vt Condure primo
 quoq; tempore Ecclesia ædificetur: quo nimirû res maturè trãsi-
 gatur cum mercatoribus, qui à Gergilino & Bengala atq; ab aliis
 portibus negociandi causa illuc conueniunt, & Collegium hoc
 ac Seminarium subsidia opportuna habeant, quibus primum la-
 pide majore cum fiducia jaciant, & prima fundamenta quasi in
 solido ponant. Habeo præter hæc Pandiuacam pagum, quî nouè
 milliaria a S. Thomæ distat, huius obiter possessionem adii, cum
 totâ Chandegrino, paganis & agricolis maximè vrgentibus, vt se
 ad hos agros colendos statim admitterem. Quin etiam Obo Re-
 gulus Montem paruum fundis additis amplificauit. Atque hæc
 omnia litteris patentibus confirmauit; quarum exempla in lin-
 guam Lusitanicam versa, ad V. R. mitto. Iuxta Pandiuacâ exstat
 alius pagus instar ciuitatis, quem vocant Choluagaranum, cu-
 jus incolæ ad agros colendos frequenter nostris operam locant:
 hi maxima congratulatione & lætitiâ nos exceperunt. His occa-
 sionibus speramus fore, vt tam hi quam ceteri vicini, rejecto Ido-
 lorum cultu, sese ad Christianam Ecclesiam aggregent. Ego inter-
 ea, donec V. R. opem ferat, omnia parabo, & Condure, quàm pri-
 mùm crucem erigendam curabo, ne Obo Regulus, à quo omnia
 pendent, spem abjiciat. Dabo quoque litteras ad Dynastas & ma-
 gnates illorum locorum, ad quos iam Obo in eandem sententiâ
 scripsit. Et si fieri poterit, ipse Condurem contendam, vt aream,
 scilicet, & reliqua diligèter inspiciâ, vt V. R. de omnibus certior fiat.

Leges etiam & priuilegia Condurenſi Emporio indulta, iuſtè
nere promulgare decreui. Dei opem conſido non defuturam, qui
ſicuti huic rei tam felicia dedit initia, ita feliciores ſibi ſperanda
bit exitus, quo opus ex obedientia inceptum, & à V. R. tanſope
re commendatum, cum eadem obedientia ad finè à Diuina pro
uidentia conſtitutum perducat. Datæ Meliapore in Collegio
S. Ioannis, 20 Nouemb. 1598.

Cùm hæc Goę nuntiabantur, incredibilis fuit omnium animo
rum motus: Chriſtianis gaudio exultantibus, ethnicis dolore cõ
fectis, his atque illis arbitrantibus actum iam eſſe de ſecta genti
lica, ſi vnde tota illa ſuperſtitio permanuit, inde oſium apertu
retur ad fidem Euangelicam promulgandã. Noſtri inuolato fer
uore vltro ſe huic miſſioni obtulerunt. Quare præmiſſa oratione,
ex tota Prouincia delectu habito, miſſi ſunt P. Emanuel da Veiga,
Domus Profeſſa Præpoſitus, P. Gaſpar Stephanus, & ipſe profeſ
ſus, ac Theologiæ antiquus profeſſor, P. Franciſcus Ricus, P.
Ioannes de Coſta, P. Petrus Euitius, P. Melchior Cotinus. Verũ
quia P. Ricus, vt ſuprà docuimus, iam ibi erat, miſimus P. Con
ſaluum Monterium, qui in oppido S. Thomæ in eius locum
ſuccederet.

Emmanuelem Campellum Patrem Patri Alexandro Lezi
ſocium miſimus in terras Gingianas, ad urbem Chitapatam,
cui loco Portum S. Michaelis nomen indidimus: Eccleſiam vero
Beatiffimæ Virgini de Spe dedicari placuit. Speramus enim fore,
vt Beatiffima Virgine & S. Michaelè deprecatoribus, ac patronis,
tota hæc regio ab idolorum ſuperſtitione ad Chriſtianam fidem
traducatur. Quid poſtea ſucceſſerit à prioribus litteris vique ad
noſtrorum aduentum, ex aliis eiufdem Patris litteris V. R. co
gnosceat.

EXEMPLVM LITTERARVM P. SIMONIS DE
SA, RECTORIS COLLEGII S. IOANNIS IN VRBE
S. Thomæ prid. Cal. Aprilis, anno 1599.

LITTERAS, quas de noſtrorum Patrum aduentu
V. R. ad me ſcripſit, dici non poteſt, quanta cum
animi lætitia acceperim; atq; adeo, vt ingenue fa
tear, expaui dum conſiderabam opera Dei. Obtin
pui planè dum mecum reputabam, quàm aptè &
concinnè omnia votis reſponderint. Admirans
ſum, & toto animi affectu exoſcularus, tot ac taliũ Patrum ad hæc
promiſſa